

Bergkvarabuss AB
Gunnerstorpsvägen 5
432 95 VARBERG

Tillsyn enligt personuppgiftslagen (1998:204) – Kameraövervakning vid Bergkvarabuss AB

Datainspektionens beslut

Datainspektionen förelägger Bergkvarabuss AB att upphöra med kameraövervakningen vid anläggningen i Varberg under ordinarie arbetstid.

Datainspektionen avser följa upp ärendet under hösten 2012.

Redogörelse för tillsynsärendet

Datainspektionen tog emot ett klagomål som gjorde gällande att Bergkvarabuss AB (bolaget) kameraövervakade personalen vid sin anläggning i Varberg. Vi inledde tillsyn mot bolaget och begärde skriftliga upplysningar samt genomförde en inspektion på plats vid den aktuella anläggningen den 30 september 2011.

Av bolagets yttranden samt vid inspektionen i ärendet har bl.a. följande kommit fram. Bolaget är ett dotterbolag till Mekka Traffic AB (moderbolaget). Den administrativa personalen är anställd av moderbolaget och alla busschaufförer av bolaget. Bolaget har anställt 1400 busschaufförer och det finns totalt 650 fordon i hela landet. Personal från båda företagen finns under kontorstid i lokalerna där kameraövervakningen sker. Bolaget flyttade in i lokalerna i december 2010. Det sker ingen kontanthantering vid anläggningen.

Allmänt om kameraövervakningen

Inspelningen är rörelsestyrd och det går att se bilder från alla kameror i realtid. Det sker dock i praktiken ingen realtidsövervakning, utan materialet granskas i efterhand för vissa särskilt angivna ändamål. Bilderna lagras på en server lokalt vid bolagets anläggning i Varberg. Det sker ingen aktiv radering

av det inspelade materialet vid vissa fördefinierade tidsintervall, utan materialet spelas automatiskt över när servern är full.

Ändamålet med kameraövervakningen

Bolaget har totalt tio kameror vid anläggningen. Kameraövervakningen av de olika utrymmena uppges ske i syfte att:

- i efterhand kunna identifiera personer i händelse av stöld av bolagets fordon samt att kunna identifiera personer som obehörigen tagit sig in i serverrummet,
- i efterhand utreda olycksfall eller inbrott,
- upptäcka olycksfall eller inbrott, samt att
- i efterhand kunna identifiera personer i händelse av inbrott, stöld eller skadegörelse.

Åtkomst

Bolaget har uppgett att bildmaterialet endast används vid eventuell skadegörelse/brott vid anläggningen för att kunna utreda händelsen. Materialet är också tänkt att användas vid uppstådd skada/incident i exempelvis verkstad och tvätthall för att i framtiden bättre kunna säkerställa optimal säkerhet. Materialet kan då till vissa delar delges andra medarbetare i bolaget för att utredning ska kunna ske. Materialet har hittills aldrig behövt användas.

Ett eventuellt överlämnande till utomstående part (exempelvis polismyndighet eller försäkringsbolag) är tänkt att ske via CD-skiva eller USB. Materialet kommer inte att distribueras elektroniskt över nätet. Bolaget uppger att de inte tagit fram några skriftliga dokument runt denna rutin. Det finns ingen policy, inga rutindokument eller någon leverantörsbeskrivning av det aktuella kamerasytemet som bolaget använder sig av.

Information

Vid inspektionen uppgav bolaget att den information som anställda fått om kameraövervakningen i huvudsak är via skyltar. Senare har bolaget även uppgett att det i samband med inflyttningen i anläggningen hölls ett personalmöte där alla anställda var inbjudna/deltog. Vid det tillfället informerade driftchefen om kameraövervakningen på anläggningen. Information om antalet kameror, dess placering har lämnats samt syftet med övervakningen. Vid mötet gavs också möjlighet till frågor.

IT-säkerhet

Bolaget uppger att ingen loggning sker av åtkomsten till det inspelade materialet. Bolaget har redogjort för vad som krävs för att någon ska kunna få tillgång till bildmaterialet. Utöver fysisk tillgång till ett på anläggningen lokalt förvaringsutrymme krävs kunskap om hur systemet fungerar samt inlogg-

ningskoder i form av lösen och användarnamn. Den enda som har tillgång till detta är företagets IT-chef som är stationerad i Kalmar på bolagets huvudkontor. Systemet ligger enligt bolaget inte på externt nät eller på bolagets intranät utan på ett helt eget nät vilket försvårar möjligheten till obehörig tillgång.

Behovet av samt eventuella alternativa åtgärder till kameraövervakning

Bolaget har uppgett att rondering med väktare är kostsamt, samt att ett system med individuella lösenord för fysisk åtkomst till anläggningen är kostsamt och sårbart.

Vidare har bolaget uppgett att installationen av kameror inte har föregåtts av några specifika händelser på anläggningen. Installationerna gjordes i samband med att anläggningen byggdes och att lokalerna iordningställdes. Av tidigare erfarenhet vet bolaget att det förekommer vandalis, inbrott etc. och de vill förebygga detta med hjälp av teknisk övervakning innan ett antal händelser/incidenter har skett. Dels i avskräckande syfte men också för att lättare kunna utreda eventuella händelser som sker. Bolaget har också uppgett att installationen skett utifrån en säkerhetsaspekt i aktuella utrymmen, exempelvis för att upptäcka läckor i verkstad och tvätthall.

Datainspektionen har frågat om de erfarenheter som bolaget hänvisar till är erfarenheter från egna anläggningar eller om bolaget agerat med utgångspunkt i bransch erfarenheter. Bolaget har då uppgett bl.a. att erfarenheten baserar sig på händelser från deras egna anläggningar men att det troligtvis ser ungefärligt lika ut i hela branschen. Vidare uppgav bolaget att man under 2004-2005 hade tre inbrott vid huvudkontoret i Kalmar. Vid första tillfället stals ett antal datorer på kontorsrum. Vid andra tillfället kort därefter stals ersättningsdatorerna som inte ens hunnit bli uppackade. Vid tredje tillfället stals ett antal fordonsdatorer från bolagets verkstad. Inget av dessa brott har blivit uppkärlade. Bolaget uppger att i samband med tillbyggnad och renovering av den anläggningen i slutet av 2005 installerades kameror. Efter det har bolaget inte haft några inbrott.

Efter dessa händelser har bolaget installerat kameror på sina större anläggningar vid nybyggnation och större renoveringar där en del händelser och nyttan beskrivs enligt följande. Därefter har bolaget redogjort för några incidenter som skett på olika anläggningar på olika orter mellan 2005-2010. Dessa incidenter och användningen av bildmaterialet inkluderar bl.a. inbrott och stöld av datorer, påkörningar av såväl personal som utrustning där bildmaterialet bidragit till att bolagets motpart i försäkringsärenden har ansetts vara vållande, nattliga bussbränder vilka kunnat utredas med hjälp av bildmaterial, nyckelstölder samt en servicebilstöld till följd av en av dessa nyckelstölder.

Skäl för beslutet

Tillämpliga rättsregler m.m.

I lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning, LAK, finns bestämmelser om användning av övervakningsutrustning – allmän kameraövervakning. De flesta av bestämmelserna i LAK gäller dock inte övervakning av plats dit allmänheten inte har tillträde. När det rör sig om övervakning av en sådan plats är däremot personuppgiftslagens regler tillämpliga. Exempel på platser dit allmänheten inte har tillträde är bl.a. i personalutrymmen på arbetsplatser.

De övervakningskameror som omfattas av detta tillsynsärende är riktade mot platser dit allmänheten inte har tillträde. Vid bildupptagningen används digital teknik som medger att enskilda personer kan identifieras. Övervakningen utgör således sådan automatiserad behandling av personuppgifter som faller under personuppgiftslagen.

Samtidigt ska uppmärksammas att vissa grundläggande bestämmelser i LAK gäller vid övervakning som omfattas av personuppgiftslagen. Det är bl.a. bestämmelserna om att allmän kameraövervakning ska ske med tillbörlig hänsyn till enskildas personliga integritet samt att upplysning om allmän kameraövervakning ska ske genom tydlig skyltning eller på annat verksamt sätt.

När är kameraövervakning tillåten enligt personuppgiftslagen?

Datainspektionen bedömer att den personuppgiftsbehandling som sker genom kameraövervakningen är att betrakta som ostrukturerad i den mening som avses i 5 a § 1 st. personuppgiftslagen. Av 5 a § 2 st. personuppgiftslagen följer att kameraövervakningen inte får utföras om den innebär en kränkning av de övervakades personliga integritet.

Bedömningen av vad som utgör en kränkning enligt bestämmelsen i 5 a § 2 st. bygger på en intresseavvägning där den registrerades intresse av en fredad, privat sfär vägs mot andra motstående intressen i det enskilda fallet. I varje enskilt fall beaktas därför samtliga omständigheter för att väga det intrång som kan ha skett i den personliga integriteten. Integritetsskyddet får inskränkas endast om det motstående intresse som ska tillgodoses är så starkt och integritetsskyddsintresset så förhållandevis svagt att inskränkningen framstår som proportionerlig. För att en kameraövervakning som den nu aktuella inte ska vara kränkande i den mening som avses i 5 a § personuppgiftslagen bör det därför krävas att det i det enskilda fallet står klart att det finns ett påtagligt behov av övervakningen.

Bedömningen av om kameraövervakning i det enskilda fallet är kränkande enligt 5 a § 2 st. personuppgiftslagen innefattar en proportionalitetsbedömning. Vid bedömningen ska man fråga sig om övervakningen verkligen är på-

kallad i förhållande till de problem som man söker komma till rätta med och om den är rimlig med hänsyn till de konsekvenser den har för enskildas personliga integritet. Om övervakningen inte kan anses vara rimlig med hänsyn till integritetsintrånget är kameraövervakningen att betrakta som kränkande.

Ett införande av kameraövervakning bör föregås av en analys som tar sin utgångspunkt i bl.a. följande.

- Ändamålen med en tänkt kameraövervakning.
- Behovet av kameraövervakningen.
 - Vilka konkreta problem finns?
 - Var och när uppstår dessa problem, samt i vilken omfattning uppstår respektive problem?
- Graden av integritetsintrång som kan komma att uppstå, vilken bl.a. avgörs av
 - vem som övervakas
 - vilken plats som övervakas samt
 - när övervakningen sker.
- Om ändamålen i stället kan uppnås med andra åtgärder som innebär ett mindre integritetsintrång och dessa alternativa åtgärder inte skulle innebära orimligt höga kostnader i förhållande till ändamålen.

De olika delarna i analysen ovan är också utgångspunkter i bedömningen av huruvida kameraövervakning på en arbetsplats i det enskilda fallet är kränkande enligt 5 a § 2 st personuppgiftslagen. Utöver de ovan nämnda utgångspunkterna bör då också följande vägas in:

- Om det finns fackliga överenskommelser rörande kameraövervakningen på arbetsplatsen.
- Vilken information som ges till de registrerade om att platsen är kameraövervakad.
- Hur länge det inspelade materialet sparas.
- Vem eller vilka som har tillgång till det inspelade materialet.
- På vilka grunder man får ta del av bilder i realtid och inspelat material.

Även andra faktorer än de ovan nämnda kan få betydelse vid bedömning av om en viss kameraövervakning är förenlig med personuppgiftslagen.

Datainspektionens bedömning

I normalfallet utgår behovsanalysen från förhållanden vid en viss enskild anläggning. Om detta inte låter sig göras är det än viktigare att det finns gott analysunderlag att utgå ifrån då man avgör om kameraövervakning är en ändamålsenlig åtgärd att införa. Det kan exempelvis röra sig om sammanställningar av statistik inom en bransch vilken kan betraktas som särskilt utsatt och därmed hysa ett särskilt övervakningsintresse.

I sin analys måste verksamheten i fråga sträva efter att finna så konkreta omständigheter och exempel som möjligt att utgå ifrån. Om en analys görs noggrant bör det kunna resultera i en kameraövervakning som bland annat

- sker endast för berättigade syften vilka har koppling till verksamheten,
- är en ändamålsenlig åtgärd för att möta eventuella problem,
- används i de fall där man vet att det inte finns möjlighet att komma till rätta med konkreta problem på något annat sätt,
- endast sker på tider då det framstår som befogat att ha kamerorna påslagna. Det innebär som utgångspunkt att om exempelvis stölder och inbrott endast sker nattetid bör kamerorna inte vara påslagna under dagtid. Det innebär också, som utgångspunkt, att om kameraövervakning används för att exempelvis förhindra olyckor kanske det räcker med att övervaka det mest farofyllda skedet av ett riskfyllt arbete istället för att kameror ska fånga varje arbetsmoment under en hel arbetsdag.
- endast riktas mot de särskilda utrymmen som är utsatta för de aktuella problemen, samt också
- sker på ett väl informerat och dokumenterat sätt.

Bolaget har redogjort för några incidenter av olika karaktär som skett under en förhållandevis lång tidsperiod och på olika verksamhetsplatser inom bolaget. Vi kan dock konstatera att det i den redogörelsen inte finns tydliga exempel på eventuella olycksfall i t.ex. verkstäder som bolaget ansett kunnat förebyggas med hjälp av just kameraövervakning.

Datainspektionen anser självfallet inte att det krävs att ett verksamhetsställe har utsatts för exempelvis stölder, inbrott, sabotage eller olycksfall för att kameraövervakning ska få införas. Däremot krävs det att man har gjort en närmare analys av behovet av åtgärden. Införanden av kameraövervakning utan närmare analys av nödvändigheten kan i förlängningen få stora konsekvenser för den personliga integriteten för anställda inom Bergkvarabuss AB vars arbetsplatser ännu inte blivit föremål för en prövning av behovet av kameraövervakning.

Bolaget behöver göra en grundlig och dokumenterad analys av behovet av den nu aktuella kameraövervakningen vid anläggningen i Varberg. Något som kan komma att innebära att kameraövervakningen begränsas i sin omfattning avseende exempelvis tider och platser.

Informationen kring den aktuella kameraövervakningen bör, enligt vår bedömning, vara fylligare. Personal och besökare måste på ett tydligt och utförligt sätt informeras om kameraövervakningen genom bland annat skyltning. Datainspektionen rekommenderar också att bolaget informerar om vilka platser som är kameraövervakade, när kameraövervakning sker och varför just de

aktuella platserna övervakas. Information bör dessutom ges om hur bolaget hanterar det inspelade materialet.

Bolaget saknar såväl policy som rutindokument kring bl.a. överlämnande av bildmaterial till utomstående. Detta är inte tillfredsställande. Den i dagsläget snäva åtkomsten till bildmaterialet är bra, men den får exempelvis inte vidgas utan en analys av förutsättningarna för, och behovet av, utvidgningen.

Bolaget bör därför inrätta tydliga och dokumenterade riktlinjer för hur framtida beslut om kameraövervakning ska gå till inom bolaget. I riktlinjerna bör *bland annat* ingå

- tydliga anvisningar och rutiner för behovsanalys av tänkt kameraövervakning i syfte att undvika slentrianmässiga införanden,
- anvisningar om hur bildmaterial får hanteras, under vilka förutsättningar åtkomst medges till materialet och hur det kan få lämnas ut till utomstående samt med vilka intervaller det ska raderas,
- anvisningar om hur information ska ges till de anställda som berörs av kameraövervakningen. Vår rekommendation är att bolaget ser till att dokumentera informationen på ett sådant sätt att samtliga som berörs av kameraövervakningen på ett enkelt sätt kan få del av informationen. Informationen kan finnas tillgänglig på anläggningen i fråga och också på ett eventuellt intranät.
- anvisningar kring hur en god säkerhet ska upprätthållas avseende den personuppgiftsbehandling som följer av kameraövervakningen.

Vad bolaget har angivit visar enligt Datainspektionens bedömning att det inte finns ett sådant påtagligt behov av kameraövervakning som krävs, vid den aktuella anläggningen. Vi anser att bolaget i vart fall inte har påvisat ett berättigat behov av kameraövervakning under ordinarie arbetstid. Dessutom finns det brister i informationen kring kameraövervakningen och det saknas också riktlinjer för hur kameraövervakning ska införas och genomföras inom bolaget.

Efter en bedömning av samtliga omständigheter anser Datainspektionen därför att den nu aktuella kameraövervakningen inte är förenlig med 5 a § 2 st. personuppgiftslagen och förelägger Bergkvarabuss AB att upphöra med kameraövervakningen vid anläggningen i Varberg under ordinarie arbetstid.

Datainspektionen avser följa upp ärendet under hösten 2012.

Hur man överklagar

Om ni vill överklaga beslutet skall ni skriva till Datainspektionen. Ange i skrivelsen vilket beslut som överklagas och den ändring som ni begär. Inspektio-

nen måste ha fått ert överklagande inom tre veckor från den dag ni fick ta del av beslutet, annars kan överklagandet inte prövas. Datainspektionen sänder överklagandet vidare till Förvaltningsrätten i Stockholm för prövning om inspektionen inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.

Detta beslut har fattats av generaldirektören Göran Gräslund i närvaro av tillsynschefen Britt-Marie Wester, chefsjuristen Hans-Olof Lindblom och juristen Lars Söderberg, föredragande.

Göran Gräslund

Lars Söderberg

Kopia till:
Klaganden